

Žaklina Kutija / Nikola Šimić Tonin

**PJESNIKOVI POLITIČKI I PJESNIČKI PUTOPLETI
VLADO GOTOVAC – POETIKA DUŠE – POETIKA ŽIVOTA**

Uvod

Likom i djelom svjedok vremena, Vlado Gotovac svjedoči vrijednost čovjeka, pojedinca spram *intelektualaca limitiranoga intelekta*, bez želje da limitiranost nadrastu svojim svjesnim htijenjem. U mozaiku ljudi i ljudskosti općenito, on se ne da tvoriti sredstvom i funkcijom, biti samo nemisleći dio mašinerije glasanja. Stalnim propitivanjima okrenut prema sebi i prema društvu općenito, pjesnički je i intelektualni *Nevjerni Toma*. Umjetnost je kao i umjetnik sam, teška, komplicirana, prije svega višedimenzionalna i tako joj/mu, treba prilaziti u svim sadašnjim i budućim propitivanjima, kako je to činio i Vlado Gotovac.

Ključne riječi: poetika, putopleti, politika, princip, položaj, propitivanja, povijest, pisanje, pjesnik, pisac, prosudba.

Poetika duše – Poetika života

Opsesivna briga oko pjesničkog oblikovanja iznjedrila je poetiku Vlade Gotovca. Otmjenost - dostojanstven odnos spram kobi, sublimacija zbilje – asketski uvjeti – amorfni elementi, sustavom pauka konkretiziraju tananu, lako razorivu cjelinu u snažan dojam osjetilnog, perspektivu, vizualizaciju i složen koncept mreže riječi, sustava pojedinačnog i cjelovitoga značenja. *Lutanja intuicije* iznjedrila su lucidnu, misaono refleksivnu poetsku prosudbu senzibilne osobe koja nas svojim izrazom ne ostavlja ravnodušnima, tješi nas i hrabri riječima: *I patnja dosegne svrhu kad se preda tajni, a ne zaboravu svijeta.*

Sve postoji i bez nas, ali s nama, u trenutku prepoznavanja mogućeg oblikovanja novoga, postaje sadržajni izazov. *Dekonstrukcija* oblikovanog sadržaja zahtijeva semantičku zaokupljenost istraživača/analitičara, *samoprocjenu* rješenja enigmatske pustolovine sadržajne jezgre odnosa povezanih riječi i *metajezičnih* konotacija. Sublimirani moralni, etički, pjesnički doživljaj ne dopušta poniznost niti onda, kada o njoj pjeva. Ona je tada izraz gospodstva ignorirane muke nadrašanās svega što osobu ili trenutak unižava, onečovječuje.

Naglašena intertekstualnost, neskriveno nastojanje otkrivanja početnih nadahnuća, onih koji su tako zahtijevan duh mogli pokrenuti, ali i doživljaj neke prepoznate istosti htijenja različitih osobnosti u potrazi za novim proniknućima, veza i odnosa dominantnih univerzalnih pojmova koje duh u umnoj i duševnoj vrtnji kao dugo skrivani predmet, pukotinu ili skrivenu spilju, iznjedri. Nezaustavljivom pijavicom proživljeno biva razlomljeno, pomaknuto, uništeno da bi razornost otvorila novo viđenje prastarih civilizacijskih temelja i tvornim elementima riječi sazidao nove poetske kule. Tek su poneka malena vrata otvorena i mogućnost traži hrabrost i znatiželju da se zaviri u ono iza.

Hermetični sadržaj odolijeva i samo dostojanstveno traženje *bez zadnjih misli* ponudi duhovno prepoznavanje univerzalnih, ali i jedinstvenih pjesničkih, tjeskobnih bolnih katarza pronađenih riječi, sintagma koje opstaju kao pjesnički spomenici cjelokupne civilizacije tragova duhovnosti. Oksimoron postojanja: *slobodni zatvorenik u gospodstvu poniženosti dostojanstveno pjeva svoju osjetilnu viziju svijeta.*

Tolerancija, odgovornost, prihvaćanje različitosti traži višu razinu razvijene čovječnosti koja ne zapinje na primitivnim prizemljenostima, nego na stazama humanizma strpljivo

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić and Peter Tase, MBA
E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>
prosjanih riječi filozofa i pjesnika stvara poetiku oslušivanja skrivanog i poniženog Čovjeka, *ušućivanoga* pjesnika, umjetnika, mislećega čovjeka.

Odvojen od svoga naraštaja kirurškom oštricom političke nepodobnosti, punih šesnaest stradalničkih godina, gdje se sustavno brisao i priječio svaki stvaralački trag, onaj ostavljeni, ožiljkom utisnutim u *lica nacije*, do onoga u nastajanju... zatrpavao se stvorenim rukopisom, okužen onim *Nepodoban*, vraćao se u sigurnosni okvir stvaranja i stvorio djelo kojemu se sustavno vraćamo potražiti izazov sazdan riječima i misaonu prosudbu vlastitih nedoumica, pomoć filološkoj i znanstvenoj spoznaji konkretnih tema i oblika.

S osobama / djelima Vlade Gotovca živimo, udaljavamo se i u ciklusima komuniciramo. Jedan od cikličnih povrataka je i ovaj rad nastao ponovljenim čitanjem započetim na Blagdan sv. Ante 13. lipnja 2020. godine. Urednica Jelena Hekman napisala je nadahnuta piščevim rukopisom: *Misliti srcem, dušom, ma koliko nam se to činilo jednostavnim, nije lak put prema vlastitom prepoznavanju, ali je jedini mogući da se oslobodimo patnje besmisla. Konačno, u neizrecivom, u trajnom iskušenju, oblikuje se smisao i ostvaruje toliko nam potrebna ljudskost.* (Poetika duše. Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1995., 10. str.)

U djelu **Princip djela** 1966.-1968. piše: *Oko malih ljudi s velikom dušom pletu se bajke; oko velikih ljudi s malom dušom pletu se povijesne činjenice; oko velikih ljudi s velikom dušom plete se čovjekov usud.*

Budućnost je samo položaj izgubljenih i nepoznatih riječi

Podnaslov je preuzet iz zbirke pjesama Crna kazaljka i zvuči kao izazov promišljanju funkcije i značenja riječi. Trenutak kada odabrane riječi uobliče tekst koji postaje svjetlost ili pad u tamničarevu omču. Ta traženja i otkrivanja značenja najčešće samo upućivanja i moguće analogije ponuđene kao ključevi metafora. (Crna kazaljka. Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 1991.71.str.)

U pjesmi **Poredani lonci** piše: *Pjesma je čin koji razlikuje riječi od vremena / i stvari.* (70. str.), a onda o „odstranjennoj generaciji“ i o svemu, svim nastojanjima za promjenom koje je stihom izrekao: *S godinama je sve u kazališnoj rupi završilo.* (Naša odstranjena generacija) U pjesmi posvećenju književniku Petru Šegedinu poslije operacije glave govori: *Ovaj je susret,*

*Petre, pomiren s vječnošću: Jezik u kojem se prsa hlade... i U hrvatskom jeziku smrt se neopazice javlja; / Smrt i tako nemoguća književnost. U pjesmi **S moga popisa: Šutnja je unutrašnjost** mojih riječi, a onda u drugoj označenoj neimenovanoj cjelini: *Svagdje je neki neosvijetljen kraj. Fatalni zrak. Iznevjerena učenja. Utvare. Odraz beznađa, događaja, društvene zanemarenosti, nevidljive sile i efekt provokativnog okruženja izražen suprotnim rezultatom – kristaliziranom mišlju stvaranja: Šumi nevidljivi trenutak – uporaba praznine. Misao ranjenog bića koje niže riječi u smisao kao dovršeno promišljanje o domovini: *Htio sam nešto učiniti za domovinu, / Ali probudio sam se / Izgovarajući slučajne riječi... / - Bolje sanjati, nego biti budan za Hrvatsku; / A najbolje je to ne otkriti.***

Kada govori o sebi i svom stvaranju u tekstu **Bilješke iz Lepoglave** kaže: *Moj trag je rad noćne vedrine, a o trenutku svoga zatočeništva: Epska situacija / u jednom lirskom času pa nastavlja: Kad riječi ispune svaki prizor / U kazalištu jednog trenutka, kao i Vrijeme ne prekida šutnju, / Koja nas uporno vodi. No, u tišini, u letu bez riječi, letu iz šutnje, ipak: Pjesnik postavlja granicu beskraju: / Trenutak slučaja i trenutak užasa. Vraćajući se iz općega u osobno za sebe kaže: Ja čupam usput travu, na smrt čist / U radu snenom to nastaje moj rukopis; / Ali završni trenutak je u starom miru. // I ma kako bilo tu, ja moram dalje. (Nastanak rukopisa u šetnji.)*

Mogu li riječi učiniti više?

Mogu li izraziti: *Siromašnu jasnoću stradanja?* (35. str.) ili *Cvrčkov dan za najavljenju patnju? Ili Tamu u kojoj je svaka riječ / Nekom oduzeta. Vladine su riječi: skloništa, nevini pravac, nešto zaboravljeno, bačeno, izgubljeno, ono što je dovoljno izdržalo, / Da bi se ponovilo...*

U pjesmi **Pisanje i patnja drugih** Vlado priznaje: *Pristajem zbog pjesme na zavjeru s jezikom, / do besvijesti; // Na sat koji uznemiruje moju slobodu kazaljka. Podnaslov *Mogu li riječi učiniti više?* je preuzet iz zbirke **Crna kazaljka** (27. str).*

U zbirci **Zabranjena vječnost** (1987) napisanoj u Lepoglavi između veljače 1982. i siječnja 1984. su stihovi: *Pisao sam pjesme kad se riječi / Nisu mogle držati nikakvog reda. // Morao sam nešto reći i zato preći / S jedne na drugu stranu trenutka. // Sve je za pjesmu bilo u prolazu: / Vjetar je poznat po brdu s kojeg dolazi. Nove sintagme, nova značenja, snaga izražajnih mogućnosti hrvatskoga jezika, za Gotovca su konstanta i kontinuitet. Posvećenost*

izrazu, oblikovanju susreta riječi i iskre koju prouzroče, ali i čitavih priča stihovima ponuđenim, paradigmi trenutaka – slučaja sadržani su i u naslovima. *Ušutkajte pjesnika*, jer... što sve pjesnik može, a po Vladi i mora, ako je pjesnik? ili ako mu je sudbina: biti pjesnik. *Slučaj je najviši oblik / savršene nazočnosti u ništavilu* (Razvijanje aforizama) i *Htio bih da me čujete* (1. stih) / *Nesreća se gdje bilo pojavljuje, šuteći...* (16. stih), a **Epilog kao pukotina* – pjesma.

U zbirci **Čekati sjevernije** (Tišina – Svemir – Ništavilo) kaže: *Možeš poderati papir bijeli, (...) ali ne sudbinu*. Nastavlja: *Smrtna gramatika tame sklapa okrugle „oči“*, a *Crna vitrina s tišinom dragocjenosti (...)* kao ukletim sensorima snima i: *Riječi gube trag, a vitrina blješti u halucinaciji*, na kraju pomireno, rezignirano: *Hrvatska nema izgleda bez podzemne radionice*.

Na ponovljeno pitanje: *Mogu li riječi učiniti više?* Dan je odgovor u mnogim njegovim tekstovima, izdvajam samo neke: *Samo još neupotrijebljene riječi (...)* *Samo daljina preostala u riječima (...)* *Uzvišena dubina nestalih prizora*, jer: *Njima je pjesma ostavila / Cijelu zoru nad mjestom propasti*. Što mogu riječi? što može pjesma? zna ljudski rod od pradavnih vremena. Ritmizirana zazivanja, molitve, poslovice, epske pjesme, dramsko kazivanje u sublimiranom izrazu slučaja (jednoga, dva, tri...) kazališta dramatiziranih slučaja. U pjesmi **Slučaj nevinoga** Vlado govori: *Nevine riječi su samo / ponos slučaja (...)* *čudovišta usnule lucidnosti*. (21. str.) *Čudovišta usnule lucidnosti* možemo povezati sa stihom iz pjesme **Ironija teme** (18. str.) kao: *unutarnja ekspedicija. (...)* *Slučajnosti su dosegle svoju nepomičnost* (17. str.), naglašava: *Nikada me neće ušutkati općenitost kruženja i sjene* (20. str.). *Nitko ne zna što riječi donose (...)* *a odluka je smo čudna prilika* (26. str.) Riječi mogu, ali ishod moći stvaranja i odluke da ju s drugima dijelimo, mogu prouzročiti *Slučaj*. Svega svjestan do zadnjega atoma cijelog svoga intelektualnog obzora, raspravlja sam sa sobom, poetski naravno, donosi odluke, a mi uočavamo prepoznavanje s Ujevićem, njegovim strahom, razumijevanjem i ohrabrenjem jer: *Ne boj se! nisi sam! / Ima i drugih nego ti // koji nepoznati od tebe žive tvojim životom...* (Tin Ujević, *Pobratimstvo lica u svemiru*.)

U **Lakoći neshvatljivog** (1967) naglašava *tamni sjaj interpunkcije* (metajezični doživljaj) i o *slučaju koji je opet neponovljiv*, univerzalnost proživljenog trenutka koji brani i čuva: *Da protuhe mi nismo / Kad smrad i zarazu ne raznose*, a upozorava na već često viđeno i spoznato: *Od ulične buke zemlja ne postaje veća*. Igrajući se riječima, a nudeći osobni doživljaj

prevođenja u metaforu življenja, na naizgled jednostavan i slikovit način govori o ulogama u kazalištu svijeta. Kompromisi na koje nas upućuju, osamljenost koja nam je potrebna kao zrak koji dišemo, jezik koji je na vrhu naše ljestvice dostojanstvenog pripadanja Zemlji i podneblju, shvaćanje prožimanja i potreba podizanja osobnih limita znači stvarnu, tvarnu hranu intelektu. Pa, da ne bude zabune kako se nismo razumjeli, Vlado definira stvarnost u pjesmi:

Ljudi mogu kao ribe

Ljudi mogu kao ribe: biti

S jednim svijetom u drugom svijetu.

Oni mogu živjeti u jednom svijetu,

Gledajući drugi svijet iz njega.

U svijetu koji tako gledaju,

Svijet je u kojem žive kao ribe.

Ljudi, također, mogu imati ribe,

Koje ih gledaju iz svog svijeta.

I oni mogu gledati ribe,

Gledajući drugi svijet u svom.

U Dnevniku duše (Razvijanje pjesme): *Oblik je najpotpunije objašnjenje zbivanja: kao njihova unutrašnjost. – Točno tumačenje, to je točno oblikovanje: tvar i priviđenje, gdje nastaju ruže našeg zvijezda.* Intertekstualnost, pjesnički dijalog sa suvremenicima ili onima koje je vrijedno prepjevati, ne dopustiti da se zaboravi, otvoriti nove putove interpretacije, napomenuti one koji su pomogli svojim poetikama, filozofijom, htijenjima i iskazima, svojim hrabrim odlukama: ponuditi se svijetu svojim poetskim spoznajama. Gotovac je jasno naznačio tko je bio vrijedan njegovih promišljanja, tko je naveo neku slutnju, lutanje i traženje na konačan oblik, koji su sve umjetnički svjetovi gradili tog našeg iznimnog intelektualca. Trpio je pod stalnim

udarima prizemljaša, ali i svi oni koji su se usudili biti mu blizu, više nego je društveno poželjno, trpjeli su. U pjesmi **Čekam riječi** u međuvremenu jasno autobiografski progovara, a u ovom tekstu naglašavamo samo nekoliko stihova / rečenica: *Duboko, pod brazdama komercijalne plovidbe, / gdje u pjenu šumi vrijeme – i drugog svijeta / Visina i sjena... – rječnik je samica. // Naglo poletjevši u ponor - / Odjednom ne znajući dalje, / Ne znajući više... / - U ralje - // dok svako svojom stranom nastavlja (...)* Pjesnik čeka odsutne riječ, na mjestu u međuvremenu, jer njegovo mjesto je privremeno, a u budućnost doprijeti može Riječ: *I „poderana tako doprijeti možeš do samog milosrđa Božjeg“* U zagradi *Zadušnica*, a posljednji stih: *Moje je mjesto privremeno, a zemlja nijema.* (159./160. str.)

U zbirci **Pjesme oduvijek** (1956) U pjesmi **Pjesma uvijek u sebi dobrog** (1) pjesnik asocijativno spaja poznato, naučeno, uočeno spoznato. Tako je *mjesec pronađen u starom željezu / vrlo tanak od klizanja po nebu / i od djece svinut, a tajna šaka i gnjata Sizifom posvećena*, pjesnik zapravo analizira sebe, ali i pjesništvo, jer pjesnik začuđen mjesecom (snažnom metaforom), onim trenutkom koji *dubinom prođe otkriven začuđen* (tebi), a ti, svaki ti koji snuješ pjesmu *slavu mukotrpnju zaključiti uvećano (...)* Ako samo listamo stranice i zastanemo čitajući naslove, pokušavajući dokučiti razloge takvih naslova, a već ponešto znamo o Gotovčevu pjesništvu, ne možemo ne osjetiti tu prisnost s nekom vrstom povjerenja i kao da smo u prijateljskom razgovoru kojemu se osoba potpuno prepušta s povjerenjem. Priznaje strah, strah, strah i sintagme uobičajene u povijesti književnosti, teme koje su mijenjale svijet globalno, društveno i sociološki. Bitke, noćne priče prestrašenog i zločin, a onda **Penjač i uskrснуće** (Lazarevo pjevanje): *Iz dubine mraka prognanika (...)* *Uzeh za dužnost da vas obavijestim / O nužnoj ispovijedi: / Vas, koji ste ravnodušni / I kojima se nitko ne obraća; / Koji dižete sjekiru / - A niste krvnici!* – Gotovac povezuje izniman kršćanski trenutak u kojemu se potvrđuje posebna moć Isusova, neophodna onima s nepovjerenjem da povjeruju, ali i onima koje beskrajno voli, da ih utješi i *Lazar se vraća*. Simbolika toga trenutka sadržana je u pjesmi i izravno povezana s cjelokupnim Gotovčevim životom, kušnjama, spoznajama, povratkom u govorenje (u zabranjenu javnost) u kojoj on profesionalno egzistira, sa snažnom potrebom za upućivanjem, otkrivanjem, promjenom, utješnim stihovima koji su, za one koji pate, neminovno sudbinski određeni. U tim svojim traženjima i pokušajima osmišljavanja drukčije svakodnevice, prozaične, prosječne on piše: *Da uzmognem živjeti mirno / Čuvam svoj smijeh / I dan posvećen vidovitosti svojoj / I šutnji*

bližnjih (...) Da uzmognem živjeti pravedno / Negdje / U prisojnoj krajini samotnjaka. Na ove stihove možemo dodati prvi stih s opokoračenjem iz pjesme **Povratnik**: *Gledaj me plačnog, ti sramotna bojazni pred čovjekom!* A nedvosmisleno značenje uloge pjesništva on kaže: *Ti pomози, nepotrebna ruko, / da stavim svoju glavu u oblake - / meni, koji sam te s poštovanjem gledao i nosio jer Moraš svakako prije smrti izdati biografiju / s esencijom svih gubitaka i dobitaka, / kao jesen malog vrta na akvarelu.* (**Pjesma uvijek u sebi dobroga (2)**). U pjesmi **Noćni rad** je stih: *I tako opasnog rada na svojoj smrti, zatvara cjelinu Pjesme oduvijek.* No, pretposljednja pjesma je sublimirani sažetak jednog životopisa, jednog prebivanja i opstojanja, neizmjerne vrijednosti poezije, jednog od mogućih načina prepoznavanja stupova na koje se može nasloniti misaonost širokog spektra obrazovanja, posvećenost umjetnosti i tvarnog interdisciplinarnog razumijevanja paralelne stvarnosti, fluidne, tanane, osjetljive, morfičke, a ipak postojane i jasne (osobno dimenzionirane na 51. str.).

Prebivalište

kad sam nastojao pjevajući izgubiti prebivalište

golubovi su pokazali moćniju mudrost svakog nebesnika

(kad ih obuže ljubav)

kad sam nastojao pjevajući izgubiti prebivalište

zreli plodovi pokazaše sigurnost podajući se preobražaju

(kad ih ispuni slatkoća)

kad sam nastojao pjevajući izgubiti prebivalište

lice iznad moje sudbine nije bilo moje

- *Svijet omogućuje pjesma*

U zbirci **Opasni prostor** (1961), cjelini **Jedan alkohol**, u pjesmi **Ars poetica II**. *Dobrota i ljepota sastaju se u poeziji, jer ona je / najvidljivija / za druge. // To je najvažniji razgovor što ga ljudi vode, (...) Pokušavajući da pjesmu uzmem kao nužan oblik (...) Ja volim svako gibanje u pravom elementu.* U **IV. Dijelu** iste pjesme govori o tomu koji su preduvjeti neophodni da bi nešto mogli razmatrati kao poetsko:

Ako smo puni nastojanja, pomiješanog s nešto prezira,

Da pjesmom točno, jasno izrazimo svoj duh,

Trebamo pod točnošću razumjeti samo one riječi, onaj

način,

Što je prostor na kom se odvija život stvaran, opravdan,

našom snagom, našim duhom.

(...)

A prezir čuvajmo za ono što nikad ne mijenja svijet,

Jer to ne može biti pjesma, nego uvreda.

Ako smo puni nastojanja da i naše vrijeme ima svoje

Pjesnike,

Moramo potražiti njegovu opasnost.

Tako će se roditi snaga iz koje možemo nestati –

Snaga jedina jaka za pjesmu.

Stihovi napisani na 57. stranici zbirke **Opasni prostor** ponovljena su pitanja s kojima pjesnik Vlado Gotovac sustavno živi, promišlja, po tko zna koji put, vrti i prevrće misli koje ne daju smirenja, nego traže nove potvrde u doživljajnom pjesničkom, rječničkom obilju mogućih izraza za „isto“ ili „slično“. Približiti se, moći uobličiti i točno, a ipak pjesnički fluidno, izraziti grebanu pa zacijeljenu dušu. Pjesnik ispituje svoju svrhu, svoje značenje u danoj mu mogućnosti življenja, duhovnog proživljavanja i preživljavanja: *Ispitujući svoju zadaću po efikasnosti svoga djelovanja na cjelinu, mi određujemo svoju odgovornost.* (Poetika duše. Tijek odnosa IV., 1965. str. 179.)

Djelo je pravo čovjekovo vrijeme – ne život.

U djelu **Poetika duše**, poglavlju **XV. Djelo**, Vlado Gotovac je napisao riječi zaključnog podnaslova: *Djelo je pravo čovjekovo vrijeme – ne život.* Život, koji je iznjedrio cjelokupno njegovo napisano, objavljeno i dostupno stvaranje riječima i jezikom koji mu je uvijek bio na prvome mjestu kao simbol slobode, bio je prepun prepreka, omalovažavanja, poniženja i trpljenja. Sve nedaće nisu mogle zaustaviti dušu nadahnutu čovječnošću i humanizmom.

Malo je kojega našega književnika oblikovalo vrijeme povijesnih krivotvora u tolikoj mjeri i s toliko uhodničkog žara. Dokument vremena, književnik i mislilac Vlado Gotovac, njegov lik i cjelokupno stvoreno djelo, nadopunjujući se pojavnošću u **Razvijanju sjećanja** daje izjavu stihovima: *Kad sam nastojao pjevajući izgubiti prebivalište / golubovi su pokazali moćniju mudrost svakog nebesnika...* (Prebivalište) Usklađen s mišlju: *Vi morate krivotvoriti povijest, kako bi za vas svjedočila, morate poricati vrline, da ne bi zasjenili vrline vaših idola i ideala...*(F. Nietzsche), osobnim životom Gotovac svjedoči: *Uhapšen sam 11. siječnja 1972. Vi niste prosvjedovali. Osuđen sam (iste godine) na 4 godine zatvora. Vi niste prosvjedovali. Zabranjeno mi je svako javno djelovanje na 7 godina. Vi niste prosvjedovali. Izašao sam s robije 11. siječnja 1976. (izdržavši cijelu kaznu). Od tada, pa sve do danas (1981. aut. nap.), nisam se uspio zaposliti. Vi niste prosvjedovali. U srpnju 1980. protiv mene je pokrenuta istraga, koja još traje. Vi niste prosvjedovali. Godine 1972. osuđen sam zbog svojih legalno objavljenih tekstova. Sada je protiv mene pokrenuta istraga zbog razgovora što sam ih vodio s inozemnim novinarima koji su te radove publicirali...* (Vlado Gotovac).

Vlado Gotovac rođen je u Imotskom 18. rujna 1930. godine. Osnovnu školu pohađao je u Prnjavoru (BiH), Župi Biokovskoj i Lovreću, a gimnaziju u Imotskom i u Zagrebu gdje je i maturirao (Klasična gimnazija). Diplomirao je filozofiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Svojim političkim i novinarskim radom ostavio je dubok trag u suvremenoj hrvatskoj političkoj povijesti. Istupima i radovima od ranih pedesetih godina Gotovac je neumorno zagovarao ideju slobode, prava čovjeka pojedinca pozivajući na moralno preispitivanje društva.

Šira hrvatska javnost pamti ga ponajprije kao političara netipična za hrvatske prilike. Vrstan govornik, kojega nisu pratili skandali i gospodarske malverzacije. Iako politički angažiran više desetljeća, u Sabor je ušao 1995., prvo kao zastupnik HSLS-a, a potom LS-a. Jedan je od osnivača HSLS-a, prve registrirane političke stranke u Hrvatskoj, Gotovac je u toj stranci djelovao do konca 1997. godine. Kao jedan od njegovih istaknutijih nastupnih govora ostat će zabilježen onaj na 6. izbornom saboru HSLS-a 1996. godine kad je izabran za predsjednika HSLS-a. Ističući tada da se HSLS obraća svakom Hrvatu, Gotovac je naglasio: *Ne dopustite da nas bilo tko uplaši! Ne bojte se, Hrvati, ovo je naša zemlja i mi u njoj imamo pravo vladati kako mi hoćemo!*

Od 1955. do uhićenja 1972. godine radio je kao novinar i urednik na RTV Zagreb. Zbog političkog angažmana početkom sedamdesetih godina komunistička ga je vlast osudila na četiri godine zatvora koje je odslužio u Staroj Gradiški i tri godine gubitka građanskih prava. Istodobno mu je oduzela i pravo da se zaposli u državnoj službi te da objavljuje svoje radove, odnosno da javno nastupa. Zbog intervjuja Švedskoj televiziji 1977. u kojem je ponovio svoje poznate humanističke stavove protiv totalitarnosti, ponovo je bio uhićen i 1982. osuđen na dvije godine zatvora koje je izdržao u Lepoglavi, i s četiri godine gubitka građanskih prava. U zatvoru je nastavio pisati, a vodio je i zatvorski dnevnik koji je objavljen 20 godina kasnije (*Zvezdana kuga*, 1995.). Nakon izlaska iz zatvora objavljuje knjige: *Moj slučaj*, *Zabranjena vječnost i Znakovi za Hrvatsku, a 1995.*, *sedam svezaka Izabranih djela*. Za predsjednika Matice hrvatske izabran je 1991. i na toj dužnosti ostaje do 1996. Objavio je ukupno 14 pjesničkih zbirki, od kojih je prva *Opasni prostor* tiskana 1961., te sedam proznih djela. Njegov desetogodišnji politički put može se sažeti u njegovu vrlo omiljenu rečenicu: *Hrvatska da, ali ne bilo kakva*. Umro je u Rimu 7. prosinca 2000.

Ideju svoje Hrvatske živio je u svojim djelima svim svojim bićem. Hrvatski jezik, osnažen nadahnućem intelektualca Vlade Gotovca, ponosno cijelom svijetu govori toplinom uma i dobrote, poetikom života – poetikom duše.

8.12.2020.g.

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>